

Cuprins

Argument (<i>P.S. Justin Hodea Sigbeteanul</i>)	5
Notă asupra ediției (<i>Virgil Bulat</i>)	11
Repere biobibliografice (<i>Virgil Bulat</i>)	15
Lecția <i>Jurnalului fericirii</i> (<i>Virgil Bulat</i>)	23
Jurnalul fericirii	43
Un dosar al memoriei arestate – <i>Jurnalul fericirii</i> în arhivele Securității (<i>George Ardeleanu</i>)	663
Opinii despre N. Steinhardt și despre <i>Jurnalul fericirii</i>	705
Indice	713

Pe de altă parte, știm că Mântuitorul s-a înălțat la cer cu acest trup, care purta semnele pironirii pe cruce – ducând prin urmare de-a pururi în cer și ceva pământesc. Acest ceva scos din vremelnicie: stigmatul său.

Iată singurul dar făcut de lumea omenească celor din înălțimi: amprentele torturii.

Se petrec și se repetă oare semnele de groază în veci de veci? Aduc ele a bolid scăpat de sub gravitații, rătăcesc și ele în spațiu cu sinistra lor povară?

— Sufletul românesc atât de hârșit de istorie și întâmplări. Hârșit, dar nu acrit.

Contactul cu pacea divină și cu bucuria vieții nu a fost întrerupt.

— În camera 18 nu toți au știut că m-am botezat. Altfel, fostul șef al Frățiilor de Cruce nu m-ar fi poftit să iau loc lângă el pe unica băncuță și nu mi-ar fi spus: ei, acum să stăm de vorbă în contradictoriu, legionarul și evreul, după cuviință. Vrei?

Îi arăt că nu avem ce discuta în contradictoriu pentru că unde ne aflăm toți credem același lucru. Și-ar fi să dăm prea lesne câștig de cauză planului cusut cu ață albă al administrației de a isca discuții și certuri, așezând în aceeași încăpere oameni cu apartenențe politice, sociale sau etnice diferite.

Întâmplarea vrea ca după câteva clipe să fie scos din celulă. Îl duc până la ușă și-l sărut pe amândoi obrazii. Gestul meu e oarecum teatral, dar sincer. Simt că așa trebuie să procedez. Nimeni nu-mi ia gestul în râs. Dimpotrivă, se creează o atmosferă gravă. Omul care pleacă este și el mișcat. Ne părăsește cu un zâmbet de bucurie pe față, rostind: urmele revolverului legionar...

A rămas Mirel Gab.¹, care, neobosit, mă învață sumedenii de poezii de Gyr și Crainic și splendida bucată a lui Sergiu Mandinescu *Și azi ca ieri*².

— O atmosferă de gravitate s-a mai produs odată, într-un cabinet medical, unde ne duc pentru extracții dentare, făcute cu dalta și fără anestezie, de un felcer. În așteptarea ordaliei noastre, caraliul țigan își omoară timpul punându-ne întrebări cu tâlc: câți ani ai? la cât ești condamnat? pentru ce? ce ai fost? puneai și tu femeile la șantan să se urce goale pe masă și să le stropеști cu sifon? (Chestia asta cu femeile goale stropite cu sifon pe mesele șantanelor e obsesia tuturor, reprezintă pentru ei suprema vădire a bogăției și desfrăului, idealul *ne plus ultra*, visul, Himalaya; e ducesa lor de Mortemart. Mai departe nu se poate merge, un fel de limită a vitezei luminii pentru teoria relativității.)

Pe mine mă întreabă dacă-s Român. Sunt, îi răspund. Ce, mă, nu ești jidan? Sângele meu e evreiesc, îi dau eu replica, dar de gândit și de simțit gândesc și simt românește.

Își dă seama că n-a nimerit-o și tace. Apoi se repede la altul: da' tu, bătrânule, câte moșii ai avut?

(Răspunsul meu, parafrazându-l pe Churchill, a cărui mamă era din Statele Unite și care declara: sunt cincizeci la sută

1. Mirel Gabor.

2. Poem celebru conceput în închisoare de tânărul Sergiu Mandinescu (1926-1964). El consideră că destinul istoric precar al României se datorează faptului de a fi constituit mereu o pavază pentru Occident împotriva repetatelor invazii ale Estului: „Și azi ca ieri, sub cer venețian/ Se plimbă fastuoasele gondole/ Pe când, de-același scut daco-roman,/ Se frâng și cad săgețile mongole”. Aici vor fi citate ceva mai departe câteva versuri din poem, deplângând indiferența vinovată a Occidentului.

American și sută-n sută Englez, ar fi putut să sune : sunt sută-n sută evreu și mie-n sută Român.)

— Toate le putem afla, toate le putem cunoaște, toate le putem învăța. Numai suferința nu. Credem că știm ce e suferința, că nu mai putem avea surprize, că am mers până la capăt.

Da de unde! Suferința e veșnic nouă, proteică la infinit, orișicând *proaspătă*.

— *Și azi ca ieri
Dăm chiot de alarmă
Dar nu ne-aud îndepărtații semeni
Cato e mort, Scaevola de asemeni...*

— Cea mai extraordinară cugetare citită vreodată, în afara textelor evanghelice, e a lui Kierkegaard. *Contrariul păcatului nu e virtutea, contrariul păcatului e libertatea.*

— Lui C.G. Jung, în Ceylon, un preot îi spune : „Nu, lui Buddha nu i te poți ruga. Nu-l poți implora. Buddha nu mai e. E în Nirvana“.

Asta-i marea deosebire. Hristos, care S-a rugat mereu, așteaptă mereu ruga noastră. E cu ochii și cu urechile la noi, mereu *la ușă*.

Hristos, ca și Tatăl, lucrează mereu (*Ioan 5,17*), iar la fiecare liturghie se jertfește. El nu e în Nirvana, la odihnă, la repaus, la deconectare. E pe *șantier* și *pune umărul*.

— Numai păcătoșii pot *gusta* creștinismul în toată plinătatea lui. Pricina e exprimată de Sf. Simion Metafrast în rugăciunea sa pregătitoare pentru Sf. Împărtășanie : „Nu este nici un păcat care biruiește iubirea Ta de oameni“.

(Titlul cărții unui fruntaș al Grupului de la Oxford, A.J. Russell: *For sinners only*. Numai pentru păcătoși. Atâta doar, că se pare că suntem cu toții păcătoși.)

BUGHI MAMBO RAG

...*Vasăzică începem cu sonetul lui Félix Arvers, primele versuri: Mon âme a son secret, ma vie a son mystère...*¹ *În categoria sturionilor: nisetrul, morunul, cega și păstruga, în a somonizilor: somnul, loștrița și faimoasa varietate a Rinului: truite saumonée² care este roz... Și după ce ai frecat bine amestecul de cacao cu zahăr... Fanny Seculici, teosoafă, moartă, de malarie probabil, la Suez; pe când se întorcea de la un congres care avusese loc la Madras... Nu, e din Le lac: Ô temps, suspends ton vol...*³ *Da, e Bucura Dumbravă, fratele ei fusese căpitanul vasului austriac pe care a venit în secret Vodă Carol la șaizeci și șase... Dragă, la Sankt Moritz Titulescu locuia numai la Suvretta House și mâncarea lui favorită știi care era? Boeuf gros sel, dragul meu, adică o bucată zdravănă de rasol de vacă, cu măduvă...*

Aiud, Mai 1961

Mare discuție în celulă despre vechea societate românească – veche, adică dinainte de August 1944. Cei mai mulți o condamnă surprinzător de aspru. Recunosc și accente care aduc cu *Citadela*

1. „Sufletul meu are secretul lui, viața mea, misterul ei” (fr.).

2. „Somon” (fr.).

3. Vers din „Lacul” de Alphonse de Lamartine: „O, timp, oprește-ți zborul...”.

sfârâmată a lui Horia Lovinescu. Ba un muncitor pomenește de „strășnicia” societății capitaliste.

Tăcusem, dar după observația asta mă bag și eu în vorbă, arătând că spre a nu fi socotit tendențios mă voi referi – ca ori de câte ori este cercetat comunismul – numai la dovezi aflătoare în texte de-ale părții adverse.

(Cine ar fi dorit, bunăoară, să dovedească inanitatea alegerilor n-ar fi avut să facă nimic alta decât să așeze paralel numărul de voturi obținut de fiecare frunțăș al partidului și numărul de ordine al locului pe care-l ocupă același în „nomenclator”, care-i statutul de organizare al cadrelor, un fel de *Book of Precedence*¹, de Registru al Ceremonialului chinez ori al Etichetei spaniole, spre a constata legătura indisolubilă dintre numărul de ordine din nomenclator și ordinea descrescândă a numărului de voturi. Dacă Nr. 1 obține 99,6%, Nr. 2 obține 96,2%, Nr. 3 95,8%; niciodată nu s-a întâmplat și nu s-ar fi putut întâmpla ca Nr. 5, de pildă, să aibă parte de un număr de voturi superior – sau egal – celui din dreptul numărului 4. Această atât de simplă verificare a două coloane de cifre – *cifrele vorbește* – ar fi fost mai edificatoare decât orice anchetă, greu de efectuat.)

Că deosebirea dintre „vechi” și „nou” e adeseori factice și că părerea că tot ce e nou este, oricum și fatal, mai bun e tare fragilă se vedește hotărât de pe urma unui document asupra autenticității căruia nu poate exista vreo îndoială pentru că e vorba de o creație, a „noului” însuși, de un film realizat de regim. Documentul, așadar, nu poate fi respins ca dușmănos ori măcar compromis de părtinire. Conceput și tradus în imagini de un regizor oficial, distribuit unor actori autorizați (printre care artistul poporului Gr. Vasiliu-Birlic), trecut prin numeroase

1. Registru (sau Codice) al priorităților (engl.).

etape de control de către toate organele competente și purtând viza cenzurii, Miliției și Securității ; filmul *Două loturi* constituie – le-am spus colegilor mei – o irecuzabilă întărire a tezei că vechea societate nu era atât de strașnică pe cât se crede. N-o spune un adversar al noului regim, un agent al forțelor reacționare ori măcar un observator neutru, o spun – în fotografii neechivoce și cuvinte înregistrate pe bandă sonoră – autorii filmului făcut după celebra nuvelă a lui Caragiale.

În film – film de altfel credincios nuvelei, îndeajuns de bine ticluit și cu haz interpretat – *turbatul*, șeful de serviciu al ghinionistului erou, îl întâlnește pe acesta – care a lipsit de la birou *opt zile în șir fără să anunțe* – într-o cârciumă și beat. Și ce face turbatul (implicația fiind că ceilalți șefi de serviciu, *neturbații*, s-ar fi purtat și mai domol) ? Îi spune că dacă nu vine a doua zi la serviciu sau cel puțin nu trimite cheile (pentru că nici această elementară cuviință nu avusese), va cere... să fie dat afară din slujbă.

Asta o spune turbatul unui funcționar care lipsise opt zile de la serviciu, luase cheile sertarelor cu el, nu vestise că e bolnav, nici că nu poate veni, nici altceva și care e surprins într-o cârciumă și beat !

Grozăvie: omul este amenințat cu darea afară din slujbă. Și cum ne mai vine a râde – îi spun preopinentului meu, muncitorul deținut politic, subjugat de magia cuvântului *nou* – când ni se pomenește, cum faci dumneata, de severitatea și neîndurarea vechii societăți de vreme ce știm cu toții că după vreo cincizeci de ani pentru o întârziere de două sau trei minute bietul funcționar (cărui nu-i mai arde să frecventeze *Carul cu bere*), pomenindu-se în situația de a nu se fi putut urca în autobuzul ticsit (în întârziere și el cu vreo treizeci de minute), ar fi fost chemat la cadre, beștelit ca ultimul trădător de neam, interogat ca cel mai primejdios spion și concediat pe loc ori încunoștințat că va fi azvârlit pe drumuri la prima nouă abatere.